

29. august 1942.

1942

Situasjonen på frontene. Det er fremdeles østfronten som påkaller hovedinteressen med det blodige slag om Stalingrad i brennpunktet. Allerede i forrige uke var det klart at tyngden i den tyske offensiv var henlagt til dette frontavsnitt. Det er om Europas største trafikkåre, Volga, kampen nu står. Vi har lenge hørt både fra tysk og alliert side at Stalingrad var sterkt truet og trusselen er vel nu mer overhengende enn nogensinne, men den oppmerksomme leser av de tyske hørberetninger vil i de siste dager ha merket en viss forsiktig reserverhet i ontalen av operasjonene på dette frontavsnitt. Vel har tyskerne hatt nogen framgang, men tapene har været overordentlig store og at befestningene rundt Stalingrad er overordentlig sterke. Det er sikkert ikke uten grunn tyskerne snakker om Volgas Sebastopol. Nye tyske tropper føres stadig fram for å vedlikeholde trykket på byen, mens russerne på sin side har formyret sine angrep på midtfronten, særlig ved Rzjev, for å drønere bort fra sydfronten de strategiske reserver som tyskerne holder i Østraina. De siste meldinger fra Mørkvarfronten tyder på at de russiske operasjonene har vært såvidt vellykkede at de kan medføre effektiv avlastning i syd. Samtidig er det visse tegn som tyder på at en høyst naturlig trettethet om sider begynner å influere på den tyske offensiv som nå har pågått uavbrutt i 2 måneder. En sterk utsiktning av tropper fra Norge de siste par uker kan tyde på behov for nytt blod.

Det er ingen tvil om et begge parter på østfronten med langsel venter på støtteoperasjoner fra sine allierte side, tyskerne venter på japanerne, russerne på en front i vest. Den siste skal behandles nærmere i et av de neste nr. Hvad det ventede angrep fra Japans side mot Sibir angår, har operasjonene i det sydvestlige Stillehav nå antatt slike dimensjoner at de høyst sannsynlig vil influere på japanernes planer i nordøst. Japanerne melder selv at det i slag ved Salomonøyene er avsluttet med skade på enkelte amerikanske skip, men de antyder ikke ned en stavelse at de har formådd å drive amerikanerne bort fra noen av de besatte øyer. Amerikanerne har her vunnet en meget viktig strategisk posisjon, både for beskyttelsen av forbindelsen USA - Australia og for videre offensive operasjoner mot Ny Guinea og Bismarckarkipelet. Også i Kina synes krigslykken i det siste å ha gått japanerne imot.

På Afrikafronten fortsetter et intens kamplopp for å få fram forsterkningene. På engelsk side er nå overkommandoen i Egypt betrodd general Alexander som gjorde seg fordelt aktig berørket under felttoget i Burma. Ved å utnytte sin overvekt av bombefly til det ytterste såler engelskennene å hindre tilførslene til Rommel, men etter de foreliggende meldinger skal det allikevel være lages å erstatte de tap Afrikaforsset led under offensiven som førte fram til El Alamein. Man kan derfor vente at operasjonene igjen blir opprettet i stor stil. Det er dog mulig at tyskerne vil foretrekke å vente til det pågående offensiv i Russland er avsluttet for så i vinterhalvåret å samle seg om de oppgaver som venter i det indre Middelhav.

Vi befinner oss ennå i "de 100 kritiske dager". I 2 måneder har den tyske krigsmakt under hensynsløs innsettelse av alle hjelpemidler hamret løs på den russiske sydfront. Framgangen har vært stor, men ingen avgjørende seir er vunnet og utsiktene for russerne til å avverge en katastrofe, er idag bedre enn på flere uker.

VV.

Kirkosridon. N.S. har trukket tilbake alle de kvasse forordnninger som kom mot presteskapet forrige uke, og gitt kontraorder over hele linjen. Foreløpig skal det ikke skrides inn på noe punkt overfor prestene. Situasjonen er øyensynlig blitt litt broket for NS. som ved et forslag om minnelig løsning forsøker å legge en pen retrett. Det er tydelig at det gjelder å få saken i orden til 25. september.

"NS. rikspropagandaledelse" har sendt alle "tale- og propagandas- ledere denne skrivelsen: "Ifølge hønstillings fra NS Fører gis med øye- blikkelig virkning absolut forbud mot i skrift og tale å berøre strid- ighetsne mellom stat og kirke."

VV

Quisling i hjembygden. Det fredelige Fyresdal opplevet noen hektiske dager i sommer. En dag kom ministerpresidenten ledsaget av 12 statspolitimenn til prestegården der han i velkjent førerstil skjelt ut det høyaktede og avholdte pastor Irgens, beslagla pastorens formular og eiendeler like til 40 kr. som fantes i lommeboken. Prestefruens søreris beslagla han også. Det er Føreren og ministerpresidenten i egen person som opptrer på denne måten. Etterpå sendte han dette brevet:

Herr sokneprest Otto Irgens.

Da De har nedlagt Deres embete i staten og da De medvirker i en aksjon som med ulovlige midler søker å endre Norges statsforfatning (skille kirken fra staten), en aksjon som under de foreliggende forhold ikke bare er opprørshandling, men også av landsforredorsk karakter,

forbyr jeg Dem herved i medhold av Grunnlovens par.16 å tale i statens kirker, det være seg som prest eller legmann og å korrette noen kirkelig handling i det hele tatt. Likeledes forbys ikke enhver annen offentlig opptreden,

Gudsjenesten i prestegjeldets kirker f.k. søndag 10. des. avlyses. Lennsmannen i Fyresdal er pålagt å inndra Deres prestforklaring omgående.

Quisling

VV

Som om dette ikke skulle være nok, kommer "Føreren" umiddelbart etterpå i sin tale på Gjøvik med en rekke farvelige og løgnaktige løse videnhører som skulle gi det utseende av at sognepresten hadde blitt seg rik på å låne ut penger til fattige i bygden.

Ved sitt besøk i Tyresdal avsatte Quisling også lærerne i bygda og innkalte storbønderne enkeltvis til utskjelling. Særlig gikk det hardt ut over en av dem. "Du har sagt det er løgn det som står i avisene om Quisling, er det riktig?". Ja, det har eg sagt, svarte bonden. "Og det meiner eg nō og", la han til med et bredt smil. "Du leker med ditt hode", brølte "Føreren". Bonden svarte ikke, men smilet han ikke mindre.

Civilforvaltningen for Hær og Marine, har 15-8 sendt ut dette cirkulære:

Frivillig krigstjeneste for NS-bebefal i kampen mot kommunismen.

Ved partiforordning av 6. august 1942 har NS-fører bestemt at Den norske Legion utvides til et forsterket regiment. Det nødvendige antall nye mänige skal herves gjennom partiets forskjellige organer, mens Civilforvaltningen for Hær og Marine har overtatt hveringen for befalsets vedkommede.

Med tanke på framtiden er truffet bestemmelse om at NS-bebefal skal forberedt til befalsstillingene i den forsterkede legion.

Dette befal må forutsettes å være oppmerksom på nødvendigheten å gjøre en positiv innsats nu når Europas omformning til en enhet finner sted. Vårt lands framtid avhenger av den innsats folket gjør idag. Tiden er ikke til å innfri det løfte vi så mange ganger har gitt ved avvyngelsen av vår fedrelandssang: "Også vi når det blir krevet, før dets fred slår leir".

NS-førers og Ministerpresidentens syn på saken framfør av partiforordningens innledning og siste punkt, som lyder slik:

"I bevisstheten om at bare det folk har krav på en stor framtid som i en kapp tid er villig til selv å ofre, og i bevisstheten om at

Norges framtidige stilling i et germansk forbund og et nyordnet Europa, i vid utstrekning er avhengig av den innsats vi yter som folk, ikke bare på den indre politiske front, men enn i sterkere grad på den militære front i verdensoppgjøret, bestemmes følgende, og det skj uten påtrykk fra nogen kant og alene av hensyn til Norges nasjonale og de felles europeiske interesser:

1. Den norske Legion skal utvides til et forsterket regiment.

2. Enhver nordmann i og utenfor partiet bør etterkomme denne oppfordring og betenke at det er umådig og uverdig å la andre offre sine for felles livssak.

Til nærmere orientering om tjenestene skal anføres:

a). Befalet skal først gjennomgå et kursus i Tyskland for å bli satt inn i de nye våpen og deres bruk, samt i nødvendig utstyr, bli gjort kjent med detaljene i denne krigs taktikk.

b). Efter avsluttet supplende utdannelse vil befalet bli til Den norske Legions nye oppsetninger som chefer for utdannelsen og instruktører. Utdannelsen av det forsterkede regiment er regnet til å være i ca. 3 måneder og vil foregå enten på øvelsesplass i Tyskland eller annet sted. Etter hvert, og senest ved utdannelsens avslutning, vil befalet bli endelig disponert som chefer ved de enkelte avdelinger, alt etter de kvalifikasjoner og anlegg de har vist under sin utdannelse.

Følgende befalets framtidige stilling er å merke at de som dette vil ha en selvfølgelig fortrinnsrett når gjenreisningen av det norske forsvar blir aktuell, og at de likeså vil få anciennitetstilskudd fordeler ved besetningen av stillinger innen parti og stat.

Under henvisning til foranstående oppfordres De på det mest direkte til å melde Dem til deltagelse i Den Norske Legion. Som svar på denne henvendelse sendes Civilforvaltningen for Hær og Marine, Slottet III, Oslo, på vedlagte meldingsblanketter, som må være riktig utfylt og postlagt innen 1. september 1942.

Blanketten skal sendes i utfylt stand enten De melder Dem eller ikke. I sistef落felle skal angis grunnen til at De ikke melder Dem. Spørsmålet om Deres nuværende arbeide er til hinder for deltagelse vil bli avgjort av høiere instanser og kan således ikke godtas som gyldig grunn for å undlate anmeldelse.

F. H. Kjelstrup

H. L' Orange.

Vi har tillatt oss å understreke enkelte avsnitt og å utelate litt som ikke har interesse, ellers lar vi skrivelsen tale for sig selv.

vvvvvvv

NS-planen om et riksting som skulle været realisert 1. m^onats gang blevp forpurret ved lærernesog de andre organisasjoners samhold, aktes nu satt ut i livet i forbindelse med det såfarte holdnings, vanskelighetene er mange, men Innenriksdepartementet håper å kunne lage et proforma ting (det er ikke snart som vi ønsker) på denne måten

1). For de næringsforbunds vedkommende hvor ledelsen allerede tilgår i hendene på pålitelige folk, fremkommer oppnevnelse av representanter fra næringsorganisasjonene.

2). For de andre næringsforbunds vedkommende fremkommer

forslag fra de personer som vi allerede nu må gå ut fra vil komme til å stå i spissen for vedkommende næringsforbund med underliggende organisasjoner, såsnart dette er ferdig organisert. Forutsetningen er at organiseringen avsluttes i løpet av første halvpart av september måned, slik at den formelle oppnevning kan skje i god tid før tinget trer sammen.

For fiskerienes vedkommende er det såvidt jeg forstår ikke nogen annen utvei enn at representantene for fiskenæringer (med tilknyttede aeler av handelsnæringen) oppnevnes av Ministerpresidenten etter forslag utarbeidet i samarbeid mellom Dem og minister Blehr. En får da åpent vedkjennes igjat dette er gjort for dette første konstituerende rikstings vedkommende, fordi fiskeriene ikke ennå har kunnnet nyorganiseres, men at det selvfølgelig også her er meningen at næringsforbundets folk selv skal oppnevne når organiseringen er gjennomført. Forutsetningen må da være at de øvrige nærlinger er bragt i orden.

VVVVVVV

Europa under Hakekorset.

Hollands jøder deporteres for tiden til Østeuropa. Da det i katolske og protestantiske kirker blev lest protester mot jødeforfølglelsen var følgen åt de jøder som tidligere fordi de tilhørte den katolske kirke, hadde fått løfte om å bli, straks blev deportert.

7. august blev det forøvet et attentat mot et tysk militærtog i Rotterdam. I den anledning blev følgende 5 som tidligere var tatt som gisler henrettet: Generaldirektør W. Ruys, grev van Limburg-Stirum, dr. jur. R. Baelde, politioverinspektør Bennekers, baron van der Oye. Bryssels universitet er definitivt stengt. Bygningene vil bli anvera "i formålstjenlig øyemed" og "den frie jorts arbeidskraft tilført det allmene boste."

I Tyskland er glass nå sterkt rasjonert. Det må bare brukes til krig og livsviktige formål. - P.gr. at papirmangelen kan skolebarn ikke få kjøpt en stilebok uten å innlevere en bruktbok, stemplet av læreren. I Berlin er det opprettet "en etterretningsorganisasjon for Parti og Stát som har til oppgave å underrette Rikets ledende partikretser om den virkning myndighetenes forholdsregler har på befolkningens stemmefrihet". De tyske myndigheter har med øyeblikklig virkning forbudt å besøke restauranter, teatrer, kino, konsærter, varieteer, matkeder, messer, svømmehaller, badeanstender, museer, biblioteker, utstillingar, idrettstevner, veggeløpsbaner og campingplasser.

DANMARK. Alle bygningsprosjekter og påbegynte arbeider, som sykehus, rådhus, biblioteker o.l. er innstillet p.gr. av mangelen på material.

Dansk presse har fått kategorisk ordre om i sterke ordelag å skjære de russiske krenkelser av Sveriges nøytralitet og den voldsomme hærmæ som de engelske overflyvninger har vakt. Det er forbudt å nevne at demonstrasjoner har forekommet ved nazimøter i Sverige.

Godstrafikken på de danske statsbaner er blitt sterkt nedskåret, til stor ulykke for forretningsmenn og private.

Danmarks tilgodehavende på clearingen vokser raskt og utgjør nå ca. 3 milliarder med Tyskland som langt den største skyldner.

Skipperen som førte den flyktede fører for de konservative, Christmas Møller, til Sverige, blev av Rådhusretten dømt til 3 år, men fikk sin dom av Høyestoretten forhøyet til 6 års fengsel. Okkupasjonsmakten øver sterkt press på dansk rettergang. Løftet om ikke å blant seg i indre danske forhold ligger jo også over 2 år tilbake i tiden.

Ukens citat.

Fra Tidder 13-5-42 i det av tyskerne utgitte blad Ceske Slovo i Prag. "Skandinavien forenet i det nye Europas ånd.

Da Norges fronttid avgjordes ved et seirrikt tysk felttog 1940 skjedde det en forandring i politikken over hele Skandinavia. Den

tyske armen kom ikke til Norge som erobrer, men som fredens forsvarer. Ved utallige foranstaltninger viste den tyske armen på kort tid sin vilje til å hjelpe og sitteneuropeiske arbeide for freden; Nordmennene forstod snart dette historiske øyeblikks storhet og samlet seg enig til støtte for Quisling.---- Vi ser altså at Skandinavia er enig i ånden i det nye Europas prinsipper. Nordboerne har oppdaget at deres land er per nabø av det nærtige store tyske riket, som er en rettsindig, god og vennlig nabø og i Skandinavia ser en søster som trenger en sterkere, klokere brors beskyttelse."

vVv

Tyske problemer. Tross krigsfangene og storimporten av arbeidere fra de okkuperte land er arbeidskraften et stadig mer bronnsende problem. Jordbrukskretet krever under de nærværende forhold 40% fler arbeidere, 15 millioner mot tidligere snau 11. Ersatz-produksjonen beslaglegger også stor arbeidskraft. Fremstilling av 4 mill. tonn syntetisk olje krever 30 mill. tonn kull, 1/5 av Tysklands samlede elektrisitetsproduksjon og 150000 arbeidere. Erstatning for ull og bomull nødvendig gjør en arbeidsbeskæftigelse på 60000 arbeidere.

Transporten volder likeledes tyskerne stort besør, noe som bl.a. understrokes ved avskedigelsene innen den høyeste jernbaneledelse for en tid siden. Det er ingen fordel overveiende å være henvist til landtransport for sjøtransporten er langt mer økonomisk. Et skib på 5000 br.tonn frakter like mye som 10 lokomotiver og 400 jernbanevogner. Den sterke innskrenkingen av tysk skibsfart sammen med den svære utvielse av det område som skal forsyres medfører en voldsom påkjennning på det kontinentale, særlig det russiske jernbanenett og materiell. I 1940 fraktet de tyske jernbaner 63%, i 1941 76% mer gods enn i 1938. Hertil kommer travene som de store troppetransporter stiller. Decentralisasjonen av industrien som bombetokten har nødvendiggjort øker også transportkrevene sterkt, likeså forsørkingen av Italia. Kullleveransene på 10 mill. tonn årlig til dette land, d.e. 30000 tonn i døgnet, 60 tog a 500 tonn, krever at 25000 vogner stadig holdes rullende til dette formål. Det hevdes at produksjonen av jernbanemateriell er øket betydelig i det forløpne år, men at det er vanskelig å tilfredsstille behovet viser den siste tillatelse til å overbelaste de tyske godsvognene med 2 tonn de belgiske og franske med 1 tonn.

vVv

3. august arresterte politiet i Kristiansand 300 av byens borgere som spaserete i KONGENS gate.

vVv

Fru professor Lindvik som eier en gård i Stor-Elvdal er ført et tidsrom av 2 år forvist fra Hedmark fylke, -angivelig for å ha sprænt ondsinnede rykter om NS i bygda.

vVv

Søndag 15. august styrte et tysk fly ned på Snarøya. Flyver og fly brente opp.

vVv

Flyplassen på Gjerdemoen skal ytterligere utvides. 42 småbruker omkring har fått beskjed om å holde seg klar til å flytte innen en uke.

vVv

Forleden skulde tyskerne prøveskyte 2 franske kanoner i Sandefjorddistriktet. Den ene kanonen sprang og drepte 7 mann. Den andre kanonen blev ikke prøvet.

vVv

Nærkunstmann Claussen er arrestert på ny. Videre politimes Kjellberg er 2 fullmekter på Lillehammer. Likeså dr.theol. Kr. Schelgrup.

Arkitektkonkurransen til ny Østbanestasjon som ble utskrevet vår er avlyst i stillhet. Ingen har meldt seg til konkurransen.

vVv